

	<p>СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ»</p> <p>Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Спеціальність: ІЗ <u>Туризм та рекреація</u> Рік навчання: 3-й, семестр 5-й Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: бізнесу та сфери обслуговування Мова викладання: <u>українська</u></p>
Лектор курсу	д.е.н., проф. Головня Олена Михайлівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	<u>elen@vsau.vin.ua</u>, <u>ellens@meta.ua</u>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Культурна спадщина України» є вибірковою компонентою ОПП Туризм.

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції – 26 год.; практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 100 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

При вивченні даної дисципліни можуть використовуватися знання, отримані з дисциплін: «Основи туризмознавства», «Комунікативний менеджмент», «Організація туристичних подорожей», «Туристичне краєзнавство».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Організація екскурсійної діяльності», «Менеджмент у туризмі», «Маркетинг у туризмі», «PR-технології та брендинг у туризмі».

Призначення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Культурна спадщина України» спрямована на формування у здобувачів освіти системного розуміння історичних, духовних і мистецьких надбань українського народу, усвідомлення їх значення для національної ідентичності, державотворення та сучасного розвитку суспільства. Вона забезпечує засвоєння знань про матеріальну й нематеріальну культурну спадщину та етапи її розвитку. Курс сприяє усвідомленню ролі культурної спадщини у формуванні національної ідентичності та суспільних цінностей. Особлива увага приділяється питанням збереження, охорони та популяризації пам'яток культури. Дисципліна формує

відповідальне ставлення до культурних надбань і розуміння їх значення для сучасного розвитку України.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти системних знань про історичні та культурні надбання українського народу, їх походження, розвиток і значення. Курс спрямований на усвідомлення ролі культурної спадщини у становленні національної ідентичності та державності. Важливою метою є оволодіння основами збереження, охорони та раціонального використання об'єктів культурної спадщини. Дисципліна також передбачає розвиток аналітичного мислення щодо сучасних викликів у сфері культурної політики. У результаті вивчення курсу здобувачі формують ціннісне ставлення до культурних надбань України та готовність до їх популяризації.

Завдання вивчення дисципліни

В результаті вивчення дисципліни потрібно: засвоїти теоретичні основи поняття культурної спадщини, її структуру та класифікацію; опанувати знання про основні історико-культурні етапи формування спадщини України; навчитися аналізувати об'єкти матеріальної та нематеріальної культурної спадщини; ознайомитися з чинним законодавством і міжнародними нормами у сфері охорони культурної спадщини; розвинути вміння оцінювати сучасний стан збереження пам'яток та визначати шляхи їх охорони; сформувати навички використання культурної спадщини як ресурсу суспільного й економічного розвитку; виховати усвідомлене та відповідальне ставлення до збереження культурних цінностей України.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі

знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК 03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК 04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

Спеціальні компетентності (ФК):

СК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

СК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

СК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПР 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття

ПР 16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості

ПР 19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань

ПР 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Тема 1. Формування та етапи розвитку культурної спадщини України: історико-цивілізаційний вимір.	2	2	8
2	Тема 2. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні: значення та проблеми збереження.	2	-	8
3	Тема 3. Архітектурна спадщина Київської Русі та її вплив на європейську культуру.	2	2	8
4	Тема 4. Козацька доба як феномен культурної та духовної спадщини України.	2	2	8
5	Тема 5. Дерев'яна сакральна архітектура України: традиції, регіональні особливості та охорона.	2	2	8
6	Тема 6: Нематеріальна культурна спадщина України: традиції, обряди, ремесла.	2	2	8
7	Тема 7: Українська народна творчість як складова національної ідентичності.	2	2	8
8	Тема 8: Історико-культурні заповідники України: роль у збереженні пам'яток.	2	2	8
9	Тема 9: Правові механізми охорони культурної спадщини в Україні та міжнародний досвід.	2	2	8
10	Тема 10: Ревіталізація історичних просторів як інструмент збереження культурної спадщини.	2	2	6
11	Тема 11: Цифровізація культурної спадщини: сучасні технології збереження.	2	2	8
12	Тема 12. Вплив воєнних подій на стан культурної спадщини України та стратегії її відновлення та популяризації	2	2	6
13	Тема 13: Культурна спадщина України як ресурс розвитку туризму та креативних індустрій.	2	-	8
Разом		26	24	100

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-

методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Вивчення питань, що виносяться на самостійне опрацювання	32	щотижнево	Усне та письмове опитування, дискусії в групі
2	Самостійна робота з метою підготовки до поточних аудиторних занять (робота з інформаційними джерелами, опрацювання першоджерел)	24	щотижнево	Усне та письмове опитування, дискусії в групі
3	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань з доповіддю або презентацією за заданою проблемною тематикою	24	4 рази на семестр	Виступ в аудиторії з презентацією, усний захист, презентації, обговорення та якості оцінка виконання
4	Підготовка до модульного контролю та тестування	20	3 рази на семестр	Тестування
Разом		100		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність/ гол. ред. Ігор Соляр, заст. гол. ред. Михайло Романюк; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2025. Вип. 42.

2. Вербицька П. В., Гнідик І. І., Годованська О. М. та ін. Культурна спадщина України: інноваційні підходи та сталий розвиток : навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2022. 148 с.

3. Культурна спадщина та національна безпека: аналіт. доп.; за ред. В. Потапенка. Київ: НІСД, 2023. 58 с. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.08>

4. Нематеріальна культурна спадщина України в Міжнародних списках ЮНЕСКО. Міністерство культури України. URL: <https://mincult.gov.ua/news/nematerialna-kulturna-spadshhyna-ukrayiny-v-mizhnarodnyh-spyskah-yunesko/>

5. Культурна спадщина та цифрові технології. URL: <https://reherit.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Bila-knyga-3-Kulturna-spadshhyna-ta-tsyfrovi-tehnologii-.pdf>

6. Історико-культурна спадщина України: сьогодення та перспективи. *Бібліотечний вісник*. 2025. № 4. С. 219-225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2025_4_29.

Додаткова література

1. Трач Ю. Культурна спадщина в Україні: ініціативи щодо збереження та оптимізації захисту. *Питання культурології*. 2025. №4. С. 194–209. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.45.2025.325054>

2. Бір'юва О. Історико-культурна спадщина України: цифрові технології збереження та популяризація в умовах воєнних дій. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2023. 26 (5). С. 90-94. <https://doi.org/10.15421/1723106>

3. Реєнт О., & Денисенко Г. Культурна спадщина України в умовах російсько-української війни: виклики та наслідки збройної агресії. *Український історичний журнал*. 2024. № 6. С. 44–65. <https://doi.org/10.15407/uhj2024.06.044>

4. Квасніцька О. О. Теоретико-прикладні проблеми збереження та охорони об'єктів культурної спадщини при плануванні та забудові територій. *Право і суспільство*. 2022. № 4. С. 129-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2022_4_21.

5. Фальковський А. О. Організаційно-правові засади охорони нематеріальної культурної спадщини: досвід країн Європейського Союзу. *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 56-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2023_3_10.

6. Скасків О. О., Чупріна Н. В. Культурна спадщина як джерело натхнення: архітектурні мотиви у сучасному дизайні одягу. ХУДПРОМ: *Український журнал з мистецтва і дизайну*. 2025. Т. 27, № 1. С. 38-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2025_27_1_6.

7. Стеф'юк Р. Г. Міжнародно-правові стандарти охорони культурної спадщини в умовах збройних конфліктів: виклики та перспективи для України. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 11. С. 804-815. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scntint_2025_11_69.

8. Притулюк В. Охорона культурної спадщини як складник національної безпеки. *Літопис Волині*. 2024. Чис. 30. С. 109-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lv_2024_30_19.

9. Притулюк В. Державна політика у сфері охорони культурної спадщини (на прикладі пам'яткоохоронної діяльності на Волині). *Літопис Волині*. 2022. Чис. 26. С. 37-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lv_2022_26_8.

10. Іонов В. І. Культурна спадщина як ресурс: проблеми та стратегічні перспективи її розвитку. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2025. № 2. С. 59-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2025_2_10.

11. Шевченко Н. О. Культурна спадщина як каталізатор відновлення локальної ідентичності та соціальної адаптації в повоєнний період. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2025. № 2. С. 75-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2025_2_13.

12. Шостак В. Стратегії управління і діяльності в контексті збереження культурної спадщини. *Fine art and culture studies*. 2021. Вип. 1. С. 43-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/facs_2021_1_9.

13. Дмитренко В. Анімаційні практики в музеях як інструмент популяризації культурної спадщини. *Fine art and culture studies*. 2025. Вип. 1. С. 350-355. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/facs_2025_1_52.

Інформаційні ресурси

1. Культурна спадщина України. URL: <https://ciss.org.ua/ua/kulturna-spadschina-ukraini.html>

2. Культурна спадщина України. URL: <https://surl.li/mnacyu>

3. Культурна спадщина України: пам'ятки, які варто знати. URL: <https://futurehistory.com.ua/kulturna-spadschina-ukrayiny-pam-yatky-yaki-varto-znaty/>

4. Міністерство культури України. URL: <https://mincult.gov.ua/news/nematerialna-kulturna-spadschina-ukrayiny-v-mizhnarodnyh-spyskah-yunesko/>

5. Національна історична бібліотека України. URL: <https://nibu.kyiv.ua/nks/>

6. Нематеріальна культурна спадщина в документних джерелах. URL: <https://nibu.kyiv.ua/nks/>

7. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua>

8. Жива культурна спадщина України. Демократія через культуру. URL: https://demcult.org/ua/nks/8_platforma-nks/30_zhiva-kulturna-spadschina-ukrayini

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Уважність на лекціях, наявність конспективних записів	6
2	Участь у роботі на практичних заняттях	10
3	Виконання контрольних робіт, тестування	6
4	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань з доповіддю та презентацією за заданою проблемною тематикою	8
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
5	Уважність на лекціях, наявність конспективних записів	6
6	Участь у роботі на практичних заняттях	10
7	Виконання контрольних робіт, тестування	6
8	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань з доповіддю та презентацією за заданою проблемною тематикою	8
Всього за атестацію 2		30
Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності		10
Підсумкове тестування		30
Разом		100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав 35 балів, то він не допускається до заліку.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкали оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни